

τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχε μετὰ θαυμαστῆς μεγαλοφυΐας. Διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐξέλθωσι τῶν ἀνακτόρων πάντες οἱ αὐλικοὶ καὶ κλεισθεῖσα εἰς τὸ γραφεῖόν της, ἄλλα μὲν τῶν ἐγγράφων αὐτῆς ἔκασεν, ἄλλα δὲ ἐτακτοποιήσε, καὶ τοῦτο πράξασα περιέμενεν ἀταράχως τὸ πεπρωμένον.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας της, ὁ Γουλιέλμος δὲν ἐμακρύνθη οὐδὲ στιγμήν ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτῆς. Ἡ ἀλλοίωσις τῆς ὄψεώς του, ἔγραφεν ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας, δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ συγκίνησῃ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχρότεραν καρδίαν. Δὲν ἀνεγνώριζε τις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου τὸ ἀκατάβλητον θάρρος εἶχε τοσάκις καταπλήξῃ τοὺς παλαιμάχους τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θalάσσης, ἐν μέσῳ κινδύνων φοβερωτάτων. Οἱ ὑπηρεταὶ ἔβλεπον τὰ δάκρυα καταλείβοντα ἐκ τῶν παρειῶν τοῦ κυρίου αὐτῶν, τοῦ ὁποίου οὔτε θρίαμβοι οὔτε ἡτταὶ εἶχον διασείσει ποτὲ τὸ ἄτρεπτον παράστημα. Ὁ βασιλεὺς λαβὼν κατὰ μέρος ἓνα τῶν πολλῶν παρόντων ἀρχιερέων, τὸν Burnet. «Οὐδεμία ἐλπίς, ἀνεφώνησεν ἑαυγὼ νίως· ἤμην ὁ εὐτυχέστατος τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δυστυχέστατος. Οὐδεμίαν εἶχεν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, οὐδεμίαν. Τὴν ἐγνωρίσατε πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνασθε νὰ γνωρίσετε ὅλας αὐτῆς τὰς ἀρετάς· ἐγὼ μόνος ἠδύναμην νὰ τὰς γνωρίσω. » Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κανταβριγίας Τένισον, ὁ ἄκρος τῆς Ἀγγλίας ἀρχιερεὺς, ἀνέλαβε νὰ εἴπῃ εἰς τὴν ψυχorraγοῦσαν ὅτι ἐπέστη ἡ κρίσιμος τοῦ θανάτου στιγμή καὶ ἤρχισε διὰ μακροῦ προομιῶν νὰ τὴν παρασκευάζῃ εἰς τὸ ν'

ἀκούσῃ τὸ ἄγγελμα τοῦτο. Ἀλλ' αὐτὴ ἐνόησεν ἀμέσως τί ἤθελε νὰ εἴπῃ καὶ ὑπέκυψεν εἰς τὴν βουλὴν τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ ἡμέρου ἐκεῖνου γυναικεῖου θάρρους τὸ ὁποῖον τοσάκις καταισχύνει τὴν τῶν ἀνδρῶν γεναιότητα. Λαβοῦσα ἀνὰ χεῖρας τὰ σπουδαίοντα αὐτῆς ἐγγράφα παρήγγειλεν, ἅμα ἀποθάνῃ, νὰ παραδοθῶσι τῷ βασιλεῖ· μεθ' ὃ ἀπέτρεψε τὸν νοῦν ἀπὸ πασης ἐγκοσμίου φροντίδος. Ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἀπήγγειλε τὰς προσευχὰς αὐτῆς μετὰ πασης ἀκριθείας, εἰ καὶ διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς. Παρατηρήσασα ὅτι ὁ Τένισον ἵστατο ἐπὶ μακρὸν παρὰ τὴν κλίνην της, ἐψιθύρισε μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῇ χάριτος τὴν διαταγὴν νὰ κοθήσῃ καὶ ἐπέμενεν εἰς τοῦτο μέχρις οὗ ἐξετελέσθη ἡ ἐπιθυμία της. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ κατὰπτωσις αὐτῆς ἀπέβη τοσαύτη ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ὑποτραυλίσῃ ὀλίγας τινὰς λέξεις. Δις ἡγωνίσθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς εὐχὰς αὐτῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἡγάπα ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν. Καὶ ἐκεῖνου δὲ ἡ καταστασις ἦτο ὀλεθρία, ἐπὶ τοσοῦτον ὀλεθρία ὥστε οἱ σύνεδροι τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τοῦ Κράτους οἵτινες ἦσαν συνηγμένοι εἰς παρακειμένον τι δωμάτιον, ἤρχισαν νὰ φοβῶνται μήπως ἄλλοφρονήσῃ, μήπως ἐκψυχῇσῃ. Ὁ δούξ τοῦ Leeds ἐτόλμησεν, ἐπὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν συναδέλφων του, ν' ἀπευθύνῃ αὐτῷ τοὺς συνήθεις ἐν τοιαύταις θλίψεσι παραμυθητικούς λόγους. Ὀλίγας δὲ στιγμὰς πρὶν ἀποθάνῃ ἡ βασίλισσα, ὁ Γουλιέλμος ἀπῆλθε σχεδὸν ἀναισθητος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἡ λυγερή

Συνέχεια· ἴδε σ. 885 Α' τόμου 1890.

— «Ε, ἔ, ξέρεις παιδί μου· ἤρχισεν ὁ Κύρ Παναγιώτης ξηροβήχων, ἡμιτρώγων τοὺς λόγους του· ξέρεις τί λείει ἐδῶ ἡ γερόντισσά μου· πῶς ἔρχεται μὰς... ξέρω κ' ἐγώ... καὶ μπάς καὶ ντρέπεσαι νὰ τὸ εἴπῃς...»

— Ναί, παιδί μου· νὰ τὸν κάμουμε ἐτούτη τὴν Κυριακὴν τὸ γάμο! ἐπέραναν ἀποτόμως τὴν πρότασιν ἡ γραῖα.

Ὁ Νικολὸς ἐταράχθη· δὲν ἐπερίμενε τόσον πλησίον τοῦ αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν. Ὁ Διδριώτης μὲ τὸ μισὸ τσαρούχι ἂν καὶ τῷ εἶχον ὑποσχεθῇ τὸ συνοικέσιον ἔβλεπεν εἰς ἀπότατον σημεῖον, ὡς μετέωρον εἰς τὴν λάμψιν τοῦ ὁποίου δὲν εἶχον συνειθίσῃ ἀκόμη οἱ ὀφθαλμοὶ του, τὴν κόρην τοῦ ἀφέντη του. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ εἵδους του πιστεύουν ὅτι διὰ τοῦ χρηματὸς των τὰ παντὰ δύνανται νὰ καθυποτάξουν καὶ νὰ κατορθώσουν· καὶ πραγματοποιοῦν τῷ ὄντι τὴν πίστιν των αὐτὴν πολλάκις. Ἀλλ' ὁ Νικολὸς δὲν ἐφθασεν ἀκόμη εἰς τὸν κολοφῶνα

αὐτόν· ἔτεινε μόνον... Καὶ ὁσάκις δὲν παρεφέρετο ὑπὸ τοῦ ἐγωῖσμοῦ ἀνωμολόγει καθ' ἑαυτὸν ὅτι δὲν κατέστη ἀκόμη ὁ ἐπίζηλος γαμβρὸς τῆς κωμοπόλεως καὶ ὅτι τὰ προταθέντα εἰς αὐτὸν μέχρι τοῦδε συνοικέσια δὲν ἦσαν ἐκ τῶν καλλιτέρων, ἀλλ' ἐκ τῶν μᾶλλον ἐτελῶν οικογενειῶν, Ἡτένιζε λοιπὸν μόνον εἰς τὸν ἀφέντη του κ' ἐσκέπτετο δουλεῦν μετ' αὐταπαρνήσεως τὴν οἰκίαν ἥτις πρώτη τὸν ἐφιλοξένησεν ν' ἀναμένῃ μέχρις οὗ εὐδοκήσουν νὰ τῷ προσφέρουν τὴν ἀμοιβήν. Καὶ μόλις ἦδη ἤκουσεν αὐτὴν προσφερομένην, ἐδέχθη εὐχαρίστως, εὐγνωμόνως καὶ ὡμολόγει διὰ ἡμικεκομμένων φράσεων, ὅτι ὅχι τὴν Κυριακὴν ἀλλὰ τώρα ἀμέσως ἂν ἤθελον ἐδέχετο νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος.

— Ἐρῶ κ' ἐγώ... σὰν ἔχετε τὴν καλωσύνην... ὅπως θέλετε!...

Ἡ Κυρά Παναγιώταινα ἐπέδωκε πλέον εἰς τὰς ἐτοιμασίας τοῦ γάμου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀγαθὴ γραῖα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγέννησε τὴν Ἀν-

θῆν, ἐσκέπτετο νὰ τελέσῃ πομπῶδῃ τὸν γάμον της. Τὸν ἰδικόν της γάμον ἐτέλεσε κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως νύκτα καὶ ἐντὸς ὁρείου ἐρημοκλησίῳ, ὅπου ἔτυχε νὰ εὐρεθῇ ἡ οἰκογένειά της μετ' ἄλλων φευγόντων τοὺς διώκτας. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ ἀφελές πνεῦμα της οἱ πομπῶδεις γάμοι ἐξήσκουν ἐπέραστον γόητρον κ' ἐπειδὴ εἶνε σύνηθες εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἱκανοποιῇ τὴν ἰδικήν του ἀτυχίαν διὰ τῆς εὐτυχίας τοῦ τέκνου του, ἀνέμενε νὰ παρηγορηθῇ διὰ τοῦ γάμου τῆς κόρης του... "Α! θὰ τὸν κάμῃ πὺ νύμφη ἐποχήν νὰ λέγουν σάν τῆς Στριμμενοπούλας τὸν γάμον... "Οθεν ἤδη ἐλυπεῖτο ἡ γραῖα διότι ἡ νύμφη καλεῖτο νὰ τὸν ἐπισπεύσῃ νὰ τὸν τελέσῃ νύκτα, ἄνευ προσκλήσεων, ἄνευ πομπῆς, ὡς νὰ ὑπανδρεύεται καμμία χήρα. Ἀλλὰ τί νὰ γείνη; ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ ἄλλῳ; Μάννα καὶ θυγάτηρ εἶχον τὴν αὐτὴν τύχην!... Κ' ἐδάκρυον οἱ γεροντικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γραῖας διὰ τοῦτο ἐνῶ ἡτοίμαζε τὰ τοῦ γάμου.

Ὁ Κυρ Παναγιώτης ὅμως δὲν ἐσκοτιζέτο ἀπὸ τοιαύτας ιδέας. Χθὲς ἀνακύψας αἴφνης ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν του καταστίχων ἔβλεπεν ὅτι ἐφέρειν ἐπὶ τῶν νώτων βαρὺ φορτίον ὅπερ ἐνδιεφέρετο νὰ φορτώσῃ ἐπὶ τῶν ὤμων ἄλλων ὅσον ἦτο δυνατόν ταχύτερον. Δὲν ἐνδιεφέρετο ἂν θ' ἀπηλάσσετο αὐτοῦ μετ' ἐπιδείξεως ἢ μὴ, ἤρκει ὅτι θ' ἀπηλάσσετο. Κ' ἐγέλα μακαρίως διὰ τὴν τοιαύτην ἀδυναμίαν τῆς γυναικὸς του κ' ἔλεγε ἵνα τὴν παρηγορήσῃ:

— "Ε, σῶπα, καυμένη γρηῃ! νὰ ζήσουν τὰ παιδιὰ μας καὶ κάνουμε καθὼς θέλεις τοὺς ἀγρόνας σου!...

— "Ἄν ζήσουμε" ἔλεγεν ἡ γραῖα μελαγχολικῶς.

Φεῦ! ἔβλεπε τὸσον μακροχρόνιον αὐτὴν τὴν προσδοκίαν!...

Τὴν Κυριακὴν τὸ ἐσπέρας ὁ γάμος τῆς Ἀνθῆς καὶ τοῦ Νικολοῦ ἐτελέσθη ἐν τῇ οἰκίᾳ Στριμμένου. Ἀλλ' ἦτο τελετὴ ἀπ' ἐκείνας τὰς πενήθιμους καὶ ὀχληράς, ὅπου ἡ χαρὰ διαστᾶζει νὰ φανῇ διὰ τὴν μὴ κινήσῃ τὴν χλεύην, ὅπου αἱ εὐχαὶ ἐκφράζονται δειλῶς ἐκ φόβου μὴ συναντήσουν ψυχρότητα, ὅπου πᾶς λόγος καὶ πᾶν βλέμμα παρεξηγεῖται. Ἦτο τελετὴ ἀπ' ἐκείνας κ' ἵτινες βραδέως, ἀπροθύμως ἀρχίζουν, καὶ ἐν σπουδῇ τελειώνουν εἰς τὰς ὁποίας οἱ προσκεκλημένοι κουράζονται καὶ βλέπουν πρὸς τὴν θύραν, πρὸς τὴν ὁδόν, ἔτοιμοι νὰ πεταχθοῦν ἔξω ν' ἀποτιναξοῦν τὴν πνιγμονήν. Τελετὴ τέλος ἡ ὁποία γίνεται διὰ νὰ κρύψῃ ἄθροῦδος ἐν αἰσχος, νὰ τὸ περικαλύψῃ διὰ τῆς αἴγλης της, νὰ τὸ ἐξαγνίσῃ διὰ τοῦ κύρους της!... Βραδέως ἀνῆλθον τὴν κλίμακα οἱ συγγενεῖς βραδύτερον ἀκόμη, ἀσθμαίνων καὶ ὑπογογγύζων ὁ γέρον ἐφημέριος μετὰ μικροῦ παιδίου, φέροντος ὑπὸ μάλης τὸ

πετραχήλιον καὶ τὸν Ἀπόστολον. Ψιθυρισμοὶ ἠκούσθησαν, σάλος τις ἐλαφρὸς καὶ μετ' ὀλίγον βαρὺς πυροβολισμός, βίβθεις ἐξ ἐνὸς παραθύρου, ἀνῆγγειλεν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς κωμοπόλεως τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου.

Ε'.

Οἱ καρραγωγεῖς.

Ὁ ταξὶς τῶν καρραγωγέων ἦτο τότε πυκνὴ, πυκνοτάτη ὡς φάλαγξ πολεμική. Σχεδὸν δὲν εὐρίσκετο ἄνθρωπος καθ' ὅλην τὴν κωμοπολιν, ὅστις τοῦλάχιστον μίαν φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του δὲν μετῆλθε τὸ βαρὺ τοῦτο ἐπάγγελμα. Δὲν ἐξευξε κάρρον ἢ δὲν ὠδήγησεν ἵππον. Εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ὅπου ἡ συγκοινωνία δὲν εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένη, ὅπου δὲν συνέχεται σωρεία ἀτόμων καὶ συνεπῶς δὲν παράγεται ποικιλία ἀναγκῶν, οἱ ἄνθρωποι περιορίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἓν ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον εὐρίσκουν πατροπαράδοτον. Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν κανόνα ἐμμένουν πιστοὶ ὡς εἰς θρησκείαν. Τὸ πατροπαράδοτον εἶνε δι' αὐτοὺς ἱερὰ παρακαταθήκη, ἣν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μετακινήσουν ἢ νὰ μεταβάλουν τὸ παράπαν. Κ' ἐπειδὴ εἰς καθὲ αὐλὴν τῆς κωμοπόλεως ὑπῆρχε κ' ἐν κάρρον, εἰς κάθε ἀχυρῶνα εἰς ἵππος καὶ εἰς κάθε οἰκίαν ἀνηρτημένον ἀπὸ τοῦ τοίχου τὸ μαστίγιον τοῦ πατρός, ὁ υἱὸς μόλις ἡλικιούμενος, ὥφειλε ν' ἀναλάβῃ τὸ μαστίγιον, νὰ ζεύξῃ τὸ κάρρον καὶ νὰ τρέξῃ εἰς ζήτησιν ἐργασίας· ὑπόσπην δὲ ἐπιρροὴν ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἰς τὸν τόπον δύναται τις νὰ φαντασθῇ μανθάνων ὅτι καὶ σήμερον ὅλα τὰ παιδιὰ, ἀνεξαίρετως πάσης κοινωνικῆς τάξεως, εὐρίσκουν μερίστην εὐτυχίαν ἂν ἔχουν ἐν καλὸν μαστίγιον, τὸ ὁποῖον νὰ κροταλίζουν ἀπειλητικῶς, ὀδηγοῦντα τοὺς συνομήλικούς των ὡς δῆθεν ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ καὶ νὰ φωνάζουν μεταβάλλοντα ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον τὴν φωνήν:

— Βάρδα ἔμπρός!... ἔ, ἔμπρός μὴ σὲ κόψ' ἡ ρόδα!...

"Α! ἔχει τῷ ὄντι γόητρον τὸ ἀναθεματισμένον αὐτὸ ἐπάγγελμα! "Ὅσον βαρὺ καὶ ἐπίπονον εἶνε, τὸσον διασκεδαστικὸν καὶ ἀμέριμνον καθιστᾷ τὸν βίον. Ὁ καρραγωγεὺς ἔχει τὴν λεβεντιάν του, τὴν ῥώμην τοῦ σώματος καὶ τὴν ἐπαρσιν τῆς ψυχῆς, τὰ ὁποῖα προσλαμβάνει ἐξ αὐτῆς τῆς βαρείας ἐργασίας του. Ἐπειτα ἔχει τὸν βίον ἐλεύθερον· δὲν κλείεται ἐντὸς πνιγρῶν τοίχων, οὔτε κἀθηται ὡς πεδικλωμένος ἵππος ἐπὶ ὥρας ἀκίνητος, ἀλλὰ κινεῖται, κοπιᾷ καὶ ἀναπνέει ἐλευθερον ἄερα· ζῇ μεσφ τῆς φύσεως· δέχεται τὰς διαφόρους ἐπηρεάς της καὶ τραγωδεῖ πάντοτε ὅπως τὸ πτηνόν. Κ' ἐνῶ κάμνει ὅλα αὐτὰ, συγχρόνως γεμίζει καὶ τὸ κεμερί του, οἰκονομεῖ τὴν οἰκογένειάν του, συλλέγει τὴν προίκα τῆς ἀδελφῆς του καὶ φροντίζει διὰ τὰς διασκεδάσεις του.

Πρὸ μικροῦ μόλις ὁ καρραγωγεὺς ἦτο ἡ με-

τοχευτική μηχανή, ἡ μεταφέρουσα ἐκ Πατρῶν καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, τῆς προμηθείας τῆς ἐμπορικῆς μεγαλοπόλεως. Ἀπὸ τοῦ λινοσπόρου καὶ τῆς ὀρύζης μέχρι τοῦ καταρὲ καὶ τῶν χρυσῶν καρρίδων· ἀπὸ τῶν σάκκων τῆς ἄχνης μέχρι τῶν χαρτοδεμάτων τῆς πούδρας· ἀπὸ τοῦ ἔρυθροδανου μέχρι τοῦ ὑδραργύρου παρελάμβανεν ὅλα ἀναμιξ ἐν χονδροειδεῖ καὶ ἀλληλενδέτῳ ὄγκῳ ἐντὸς τῆς βρεῖξς μηχανῆς του, τῆς κολλιομένης ἐπὶ δύο ὄγκωδων τροχῶν καὶ συρομένης ὑπο ῥωμαλέου ἵππου καὶ ἀπέθετεν αὐτὰ ἀνὰ τὰς κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία, μέχρι τῆς στάνης τῶν ἀγροτῶν καὶ τῆς κελύβης τῶν ποιμένων. Ἀπ' ἐκεῖ πάλιν διὰ τοῦ ἰδίου μέσου μετέφερεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν τὰ προϊόντα τοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς κτηνοτροφίας, πᾶν τὸ περιττὸν εἰς τὸν χωρικὸν καὶ ποιμενικὸν βίον. Οὕτως ὁ καρραγωγέος ἐν ἀγνοίᾳ του ἐγένετο ὁ ἐκπολιτιστὴς τῶν μεσογειῶν μερῶν, τὸ μέσον δι' οὗ ἐφθινεν ἐν πολυποικίλῃ καὶ θαυμάσιᾳ πρὸς στάσει, ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐμαρεία μέχρις αὐτῶν.

Καὶ δὲν ἔκαμνε μόνον τοῦτο. Ἦτο συγχρόνως ὁ ἐπιτήδειος σκαπανεὺς, ὁ διανοίγων δρόμους μεταξὺ τῶν τελμάτων καὶ τῶν στενωπῶν καὶ διευκολύνων τὴν συγκοινωνίαν. Ἐπρεπε νὰ προηγηθῇ αὐτὸς μὲ τὸ κάρρον του διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ ἀμαξηλάτης μὲ τὴν εὐθραστον ἀμαξάν του. Κατέβαλεν ὅλην του τὴν ὀξυδέρκειαν εἰς τὴν ἐξακρίβασιν στερεοῦ ἐδάφους· καθίστα τὰ τέλματα βατὰ διὰ τῆς συσσωρεύσεως κλημάτων, ἀνεύρισκε τοὺς καταλλήλους πόρους τῶν ποταμῶν καὶ ρευμάτων καὶ ἠύρνε τὰ στενά μεταχειριζόμενος ὡς ἄζινην τοὺς τροχοὺς τῆς μηχανῆς του καὶ ὡς πλωρὰ τὴν θυμοσοφίαν τοῦ ἵππου του. Οὕτω ἂν ὑπάρχουν δρόμοι ἐν Ἠλείᾳ σήμερον ὁφείλονται εἰς τοὺς καρραγωγεῖς.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο ἐχρεάζοντο κόποι καὶ ὑπομονὴ μεγάλη καὶ δυναμίς πολλή. Τούτων ὅμως οὐδόλως ἐστεροῦντο οἱ καρραγωγεῖς. Καθ' ὁμίλους ἐκτελοῦντες τὰ ταξείδια των, ἐλάμβανεν ἕκαστος τὰς προφυλαξείας καὶ τ' ἀναγκαῖα βοηθήματα ὥστε εἰς πᾶν ἐμπόδιον ὅλοι ἐσπευδον καὶ συνειργάζοντο προθύμως διὰ τὴν κοινὴν εὐκολίαν. Διότι τὰ ἐμπόδια ὅλους τοὺς καρραγωγεῖς ἐνδιέφερον. Ἄν ἐκοπιάζον σήμερον ἐδῶ οἱ μὲν, ἐκοπιάζον αὐριοι παρέκει οἱ ἄλλοι, ὥστε ὑπῆρχε μεταξὺ των σιωπῇ ὡμολογημένος παῖς τις συνασπισμὸς καὶ ἀλληλεγγύη καθηκόντων.

Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν τὴν ἐργατικὴν καὶ ἐπωφελεῖ ἀντὶ καὶ ὁ Γεώργιος Βρανᾶς. Καὶ οὗτος διετέθη εἰς τὸ σταδίου τοῦ καρραγωγέως τὸν πατέρα του, ὅστις πρὸ δεκαετίας μετὰ τοῦ Σχημῆκος ἔφερε τὸ πρῶτον κάρρον εἰς τὴν κωμόπολιν καὶ ἔχαράζε τὴν πρώτην ἀμαξίτην ὁδόν. Ὁ νεανίας κατεῖχε πᾶν ὃ τι θεωρεῖται μεταξὺ τῶν καρρα-

γωγέων ὡς ἰδανικὴ τελειότης· ἦτο ῥωμαλέος καὶ ἐργατικός, εἶχεν ἑλαφρὸν κάρρον καὶ εὐψυχον ἵππον. Καὶ τὸ κάλλιστον, δὲν ἐπαίρετο καθόλου δι' αὐτὰ του τὰ προσόντα. Κατὰ τὰ ταξείδια του, εἰς τὴν Μακρόλασπην λόγου χάριν ἢ εἰς τοῦ Μάνου, μέρη ἐπικίνδυνα καὶ φοβερά εἰς τοὺς καρραγωγεῖς ὅσον ὁ Μαλέας καὶ ὁ Καφηρεὺς εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, διότι τὸ χῶμα μὲ τὴν πρώτην βροχὴν λαμβάνει φοβεράν ἀπορροφητικὴν δύναμιν, συνέβαινε συχνὰ νὰ κολλοῦν τὰ κάρρα καὶ τ' ἀδύνατα ἱππάρια τῶν συντρόφων του. Ὁ Βρανᾶς δὲν ἔτυπτε τὸν ἵππον του νὰ φύγῃ καὶ ν' ἀφήσῃ τοὺς ἄλλους νὰ παιδεύονται μέχρις οὗ ξεκολλήσουν, ἀλλ' ἔμεινε καὶ ἐξεύγνε προθύμως τὸν ἰδικόν του ἵππον εἰς τὰ κάρρα ἐκεῖνα καὶ ἔχονετο μέχρι τῆς κοιλίας εἰς τὰ τέλματα διὰ νὰ ὠθήσῃ τοὺς τροχοὺς ἢ νὰ μεταφέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ φορτίον. Αὕτη του ἡ κατασκευὴ, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ εὐψυχίας, διὰ τῆς ὑποίας πολὺ καὶ καθίστατο σεβαστὸς εἰς τοὺς κατηγόρους του, ἔκαμνον τὸν νέον ἀγαπητὸν πολὺ καὶ ζηλευτὸν μεταξὺ τῶν καρραγωγέων. Ὡστε τὸ ἀτύχημά του τὸ ἡσθάνθησαν ὅλοι ἤδη ὡς νὰ ἐνδιέφερεν αὐτοὺς ἀτομικῶς. Ἠγανάκτησαν, διότι περιφρονήθη ὁ σύντροφός των καὶ ἤρχισαν τὴν λεπτομερῆ ἀνατομὴν τῆς οἰκογενείας Στριμμένου καθ' ὅλου καὶ κατὰ μέρος. Κόκκος σίτου μεταξὺ τῶν ὀδόντων τοῦ μύλου δὲν συνεκλύσθη, δὲν συνεθλίβη, οὔτε συνετρίβη τόσον ποτὲ ὅσον ἡ ἀτυχὴς αὕτη οἰκογένεια μεταξὺ τῶν ἀγροίκων ἐκείνων γλωσσῶν. Καὶ ἔχουσι φοβεράν γλωσσῶν οἱ καρραγωγεῖς, διαβολικὸν νοῦν εἰς τὸ νὰ ἐφευρίσκουν κακολογίας! Παντοῦ εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα, εἰς τὰ καφενεῖα, εἰς τὰ ταξείδια των ἄφινον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διαπύρους περιόδους καταγγελιῶν. Ἡ μοχθηρία ἐφθασε μέχρι τῆς κλίνης τῶν δύο γερόντων. Ἡ ἀσελγεία ἐφύσεν ἐπὶ τοῦ παρθενικοῦ καὶ ἀγνοῦ ἀτόμου τῆς Ἀνθῆς· σφαγίς αἰσχροῦς ἀχαριστίας ἐπετέθη ἐπὶ τοῦ εὐήθους μετώπου τοῦ Νικολοῦ. Εἰς τοῦτο δὲ συνειργάζετο προθύμως καὶ ἡ σατανικὴ γλωσσα τῶν γυναικῶν, περιβάλλουσα ἐπισοήματα καὶ συνδυασμοὺς ἐποχῶν μετ' ἐκτάκτου πειστικότητος, οἷον θὰ εἶχεν ἡ Εὐὰ ἐνῶ παρέσυρεν τὸν Ἀδάμ εἰς τὸ ἀμάρτημα.

Οὕτω τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κωμοπόλεως ἐξηγέρθη σύσσωμον ἐναντίον τοῦ γαμου τῆς Ἀνθῆς καὶ τοῦ Νικολοῦ. Καὶ δὲν συνέβη τοῦτο ἄπλως καὶ μόνον χάριν τοῦ Βρανᾶ. Ἄν ἡ Ἀνθὴ ὑπανδρεύετο ἕνα ἄλλον παντοτε θὰ κατεδικαζέτο, ὡς ἀρνηθεῖσα τὸν ἔρωτα τῆς, θὰ ἐκρίνετο ὡς ἐλαφρόμυαλος γυνή, ἀλλὰ δὲν θὰ κατηγορεῖτο τόσον. Θὰ ὑπῆρχον καὶ πρακτικοὶ ἄνθρωποι νὰ τὸν δικαιώσουν. Ἀλλὰ τώρα δὲν ἤδυναντο νὰ δικαιώσουν τὸν κύριον Παναγιώτην Στριμμένον, ἕνα ἐκ τῶν πλουσιωτέρων ἐμπόρων τῆς

κωμωπόλεως, ὅστις ἐθύσασε τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Νικολόν. Εἰς τὰς μικρὰς κοινωνίας δὲν ἀρκεῖ ὁ πατήρ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ προσόντα ἐνὸς νέου διὰ νὰ τὸν κάμῃ γαμβρόν του, χρειάζεται νὰ ἴδουν καὶ ἐκτιμήσουν τὰ προσόντα αὐτὰ καὶ οἱ ἄλλοι συντοπίται, νὰ δώσουν σιωπηλῶς καὶ αὐτοὶ τὴν συγκατάθεσιν των. Ἐδῶ ὅμως οἱ χωρικοὶ δὲν ἔδωσαν τὴν συγκατάθεσιν των. Ἡ ἐμπορικὴ δεινότης τοῦ Διέριώτου, ἥτις ἐμάγειρε τὸσον τὸν Στριμμένον ἐξήγειρε τὰς σφοδρότερας ἀντιπαθείας αὐτῶν. Ὁ καρραγωγεὺς Στάμος δὲν ἦτο τὸ πρότερον οὔτε τὸ τελευταῖον θῦμα, τὸ ὁποῖον κατεβόα ἐναντίον τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων τοῦ γαμβροῦ. Οὕτω δὲ ὁ Νικολὸς παρέσυρε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ βάρκαρον τοῦ ἀναθέματος καὶ τὸν Στριμμένον καὶ τὴν γυναῖκά του καὶ τὴν Ἀνθήν. Καὶ ὁ Βρανᾶς ὕψουτο ἀντιμέτωπος αὐτῶν, ἀναξιοπαθεῖσα θεότης, χαρακτηρ ἐξιδανικευμένος ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν συμπαιτριωτῶν του.

Ἔσται συνέχεια

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

Ἡ ἰδέα ἴσως θὰ φανῇ παράδοξος, ἀλλὰ νομίζω ὅτι μελαγχολικώτερον ἀνάγνωσμα δὲν ἡδύνατο νὰ παρᾶσχη ἢ Ἐστία εἰς τοὺς ἀναγνώστας της ἀπὸ τὸ ἐν τινι τὸν παρελθόντων αὐτῆς φύλλον σύντομον ἀρθρίδιον περὶ τῶν ἐν Παρισίοις τελεσθέντων ἐσχάτως ἀθλητικῶν ἀγώνων τῶν γάλλων ἐφήβων. Πολὺ ὅμως μελαγχολικώτερα θὰ ἦτο ἢ ἐκ τῶν ἀγώνων τούτων ἐντύψεις εἰς Ἕλληνας ἀναγνώστας, ἔχοντας κάποιαν συνείδησιν τοῦ ἐθνικοῦ των ὀνόματος, ἂν τὴν περιγραφὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπεικόνισιν δὲν ἔβλεπαν μόνον εἰς τὴν περιληπτικὴν καὶ βραχεῖαν σημείωσιν τῆς Ἐστίας, ἀλλ' εἰς τὰ δόλοκληρα ἰδιαιτέρα φύλλα, ἅτινα αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀφιέρωσαν πρὸς τοῦτο. Πράγματι, ὁ ἀναγινώσκων ταῦτα τὰ φύλλα, θὰ ἐνόμιζε σχεδὸν ὅτι παραισθήσεως θῦμα ἔγινε καὶ ὅ,τι πιστεύει ὅτι ἀναγινώσκει ὡς περιγραφὴν τῆς γαλλικῆς αὐτῆς πανηγύρεως δὲν εἶνε ἢ αὐτὴ ἢ εἰκὼν ἀρχαίας τινὸς ἑλληνικῆς ἐορτῆς, τελευμένης ὅχι παρὰ τοῦ θολοῦ Σηκουάνα, ἀλλὰ παρὰ τοῦ διαυγοῦς Ἀλφειοῦ ἢ τοῦ συσκίου Εὐρώπης τὰς δροσερὰς ὄχθας. Τὸν χαρακτηρὰ δὲ τοῦτον τῆς πανηγύρεως ἀκριβῶς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐξαίρουσι καὶ οἱ γάλλοι, καὶ τοὺς ἀγῶνας των αὐταρέσκως ἐνασμενίζουσι παραβάλλοντες πρὸς τὰ Ὀλύμπια ἢ τὰ Ἰσθμια, καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν περὶ μεταβολῆς τοῦ συστήματος τῆς ἀγωγῆς ἐν Γαλλίᾳ κίνησιν πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς καὶ τὰ δόγματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ συνδέουσι καὶ ἀνάγουσι. Τὰς ἀρχὰς αὐτάς καὶ τὰ δόγματα, ἐξ ὧν τὸν συγχρόνων ἐθνῶν, κυρίως ἢ Ἀγγλίαν ἐφαίνετο νὰ ἐκκληρονόμησεν, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν ἡ Γερμανία, συμπαρόντερον κάπως πρὸς τὸ ἴδιον ἑαυτῆς πνεῦμα, καὶ σήμερον ἡ Γαλλία ὁρρωδωδέστερον, λαμπρότερον καὶ πιστότερον, τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν ὡς ὅρον ὑπάρξεως ἔκριναν καὶ τὴν ἀπομίμησιν αὐτῶν ὡς ἐθνικὴν ἀνάγκην ἀπαραίτητον καὶ ἀναπόφευκτον ἐκήρυξαν.

Περίεργον δὲ ὄντως εἶνε τὸ φαινόμενον αὐτὸ λαῶν, οἵτινες ὅσον προάγονται εἰς ὕψος πολιτισμοῦ καὶ βαίνουσιν πρὸς δυσπρόσιτον προόδου τρίβους, ἐπὶ τοσοῦτον στρέφουσιν τὸν νοῦν καὶ τὰ βλέμματα πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὴν παλαιὰν τοῦ πολιτισμοῦ κοιτίδα, τὴν πρώτην αὐτοῦ τροφὴν, καὶ ἀπ' αὐτῆς πάλιν μετὰ τόσους αἰῶνας ζητοῦν τὸ μυστήριον τῆς παρατάσεως τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ πολιτισμοῦ των.

Μετὰ πάροδον ἀπέιρου χρόνου, μόλις σήμερον κατενόησαν, καὶ τ' ὁμολογοῦν ἄνευ αἰδοῦς ψευδοῦς καὶ προσπεποιημένης, ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀρχήθεν εἶχαν ἐννοήσῃ, ὅτι ἀληθὴς πολιτισμὸς δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ παρὰ ἐκεῖνος, ὅστις στηρίζει τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἐπὶ δύο βάσεων ἰσοδυνάμων, τῆς ἀναπτύξεως ὅσον τὸ ἐφικτὸν τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ταυτοχρόνου θεραπείας τοῦ σώματος ὅσον οἶόν τε, ἐν παραλλήλῳ μοίρᾳ. «Ἡ γαλλικὴ δημοκρατία, δὲν διστάζουν νὰ διαλαλοῦν μεγαλοφῶνως οἱ ἐν Γαλλίᾳ πρωτοουργοὶ τοῦ κινήματος, δὲν εἶνε προωρισμένη νὰ ζήσῃ παρὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀθηναϊκῆς, ἀποδώσῃ, ὡς εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ εἰς τὸ σῶμα τὰς ὑψίστας τῶν τιμῶν καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ μέριμναν ἀναδείξῃ ὡς τὴν κυριωτάτην καὶ πρωτίστην τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ὑποχρεώσεων. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες τὰ ἤξευραν ὅλα, καὶ ὅσα ἀκόμη δὲν ἤξευραν τὰ ἐμάντευαν, εἶχαν ἀναγάγῃ τὴν σωματικὴν παιδείυσιν εἰς περιωπὴν, εἰς ἣν κανὲν νεώτερον ἔθνος δὲν ἀνήγαγεν αὐτήν. Διὰ τὴν διδασκαλίαν μας, οἱ ἐγκύπτοντες νυχθημέρον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων, δὲν ἐνόησαν ἀκόμη πῶς ἐσκέπτοντο οὗτοι; Εἶνε ἀνάγκη ν' ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς μας ἀγῶνας. Διὰ τῆς κώπης ἐκέρδιζον οἱ παλαιοὶ λαμπροτάτας ναυμαχίας καὶ διὰ δρακὸς ἀνδρῶν ἀνεγαίτιζον ἑκατομμύρια. Ἐξίφομάχουν, ἐδισκοβόλουν, ἐπήδων, ἐτόξευον, ἐπαλαίουν. Οἱ δρομεῖς των ἀνήγγελλον τὰς νίκας, μεθ' ἧς σχεδὸν ταχύτητος καὶ ἐτηλέγραφος ἡμῶν. Οἱ πυγμαῖοι των θὰ ἡδύναντο νὰ διδάξουν ὅλους τοὺς ἄγγλους γρονθοκόπους. Ἐδημιούργουν ζῶντα σώματα κατὰ πάντα ἀντάξια τῶν μαρμάρων τοῦ Φειδίου. Καὶ τοῦτο δὲν ἐμπόδιζεν αὐτοὺς ποσὺς νὰ καταλίπουν εἰς τὸν κόσμον τὰ ὠραιότερα ποιήματα, τὰ ἐξοχώτερα ἔργα, ἅτινα παρήγαγε μέχρι τοῦδε ἡ ἀνθρωπότης. Ὁ τέλειος ἄνθρωπος εἶνε ἐκεῖνος ὅστις, ὅπως ὁ Εὐριπίδης, ἡμπορεῖ νὰ γράψῃ τὴν *Πειρίανειαν*, διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς, δι' ἧς πρὸ ὀλίγου ἐκέρδισε τὸν στέφανον τοῦ Ὀλυμπιονίκου. Καὶ τὸ γαλλικὸν ἔθνος τείνει πρόθυμον οὗς εἰς τὸ κήρυγμα, καὶ ἐξανίσταται κατὰ τῆς πλάνης εἰς ἣν ἦτον ἕως τώρα βυθισμένον καὶ τοῦ ληθαργικοῦ εἰς ὃν ἐκυλίστο, καὶ ἀσχολεῖται πυρετωδῶς ν' ἀποκτήσῃ τὰς πανομοιότυπους ταῖς ἀρχαίας πανηγύρεις του καὶ αὐτὰ, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Σώματος ἀναστήλῃ ἐν ὑψηλῇ ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ ἐφ' ἧς ἵσταται τῆς λατρείας τοῦ Νοῦ τὸ ἐῖδωλον.

Ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τί κάμνουν ἄρα γε ἐκεῖνοι οὗς θὰ ἐνόμιζέ τις ἀκριβῶς τοὺς φυσικωτέρους κληρονόμους τοῦ πνεύματος τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἐκεῖνοι εἰς οὗς λογικῶς θὰ ἐπίστευέ τις ὅτι μετεδόθη μετὰ τοῦ αἵματος ἀκραίφνεστέρᾳ καὶ ἐναργεστέρᾳ καὶ ἡ ἀντίληψις τῆς ζωῆς, ὅποιαν ἐννοοῦν